

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

III. Quorum obiectorum necessaria fuerit ex præcepto fides explicita ante
aduentum Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

& ab eis attentionem & fidem explicitam de iis obiectis petiit. Non videtur autem hanc fidem explicitam ab iis petiisse ad alium magis finem, quam ad hunc, ut cum ea fide, & intentione inde orta conferrent, vel susciperent eiusmodi sacramenta, alioquin cur magis eam fidem explicitam petiit ab eo, qui suscepturus est Sacramentum matrimonij, v.g. quam ab eo, qui non est suscepturus, nisi ut ea fide instructus debito modo intendat illud sacramentum suscipere? Ratio autem congruentiæ esse potuit, quia ut ea sacramenta debito modo conferantur, vel recipiantur, oportet per se loquendo ea cognoscere, & discernere ab aliis signis, & rebus non solum prophanis, sed etiam sacris, quæ talem efficaciam infallibilem non habent ad eos effectus cauendos: ex eo enim quod conferant infallibiliter gratiam sanctificantem, oritur obligatio in conferente ea conferendi in statu gratiæ, ut probauit *disp. 8. de Sacrament. in genere sect. 9. num. 142. & sequentibus*, & obligatio etiam in suscipiente afferendi statum gratiæ vel saltem dispositionem ad illam in iis sacramentis, quæ per se ordinantur ad dandam primam gratiam. Requiritur ergo notitia diiudicans signa illa ab aliis signis non habentibus illam infallibilem significationem, & efficaciam. Vnde Paulus in suscipiente Eucharistiam petiit, quod diiudicaret cibum illum ab aliis cibis: quod idem cum proportionem dici potuit de aliis sacramentis. Hæc autem notitia non solum debuit esse de infallibili efficacia sacramenti, sed etiam infallibilis ipsa in se, quantum fieri poterat, & per consequens orta aliquo modo ex fide, & fundata in diuino testimonio. Nam ad hoc, ut efficaciam, & debito modo intendat effectum sacramenti, qui illud, vel confert, vel suscipit, multum refert, quod infallibiliter credat, & cognoscat sacramenti efficaciam, & ut reuerenter & debito modo officietur, v.g. erga venerabilem Eucharistiam, multum refert infallibiliter credere Christi præsentiam in eo sacramento. Quare cum Christus exigit fidem explicitam de sacramentis ab iis, qui ea debent vel conferre, vel suscipere, non apparet ut dixi, ad quid magis eam fidem exigeret, quam ut debito modo conferrentur, & recipiantur, & per consequens, ut voluntas conferendi, vel recipiendi ab ea fide procederet, cum fides quoad eam partem magis sit practica, quam speculatiua. Quod idem cum proportionem dicendum videtur de sacrificio Missæ, cuius fides explicita ad hoc potissimum exigi videtur in offerentibus, ut debito modo illud offerant, cognoscentes ex diuino testimonio quid ibi offeratur, & diiudicantes actionem illam ab aliis actionibus non solum prophanis, sed etiam sacris, quæ talem efficaciam, aut dignitatem non habent. Nec oportet anxium aliquem esse, aut sollicitum hac de causa de eliciendo & exercendo actu fidei, antequam sacramentum conferat, vel recipiat, vel Missæ intersit: nam si semel fidem habuit explicitam de his mysterijs, & obiectis, prout debuit habere; eo ipso quoties vult actiones illas sacræ exercere, voluntas illa procedit à fide saltem confusa, quam in memoriam reuocat: quia vult obiectum illud propter bonitatem in ipso apparentem: hanc autem bonitatem exquirat intellectu per meliorem, & certioram viam qua eius nequitia ab intellectu habetur: quare eo ipso intellectus proponit notitiam ex fide habitam, quæ certissima & tutissima est: sicut si ha-

beret notitiam vnam probabilem, & alteram euentem de bonitate obiecti, non proponeret solum probabilem, relicta euenti, sed hanc potius primo loco proponeret, ut magis suam intentionem firmaret.

SECTIO III.

Quorum obiectorum necessaria fuerit ex præcepto fides explicita ante aduentum Christi.

Restat nunc in particulari videre, quorum obiectorum necessaria sit ex præcepto fides explicita, in quibus non numeramus illa, quorum fidem explicitam diximus supra esse necessariam necessitate mediæ, quia tamen hæc obligatio non est eadem, & æqualis pro omni statu, & pro omnibus personis: agemus in primis de statu legis antiquæ, & ante euangelium, & postea de statu legis euangelicæ, & de variis classibus personarum, quæ in eo statu continentur.

In primis certum est, necessariam fuisse in toto illo tempore ex præcepto fidem eorum obiectorum, quam *disp. præcedenti* diximus esse necessariam necessitate mediæ, atque ideo fidem vniuersi Dei remuneratoris; quia media omnia necessaria ad salutem, quæ pendet à nobis, necessaria etiam sunt de necessitate præcepti, cum homo debeat sub peccato procurare salutem æternam, & per consequens apponere media omnia ad eandem salutem necessaria. Vnde necessaria etiam erat fides de immortalitate animæ, saltem præcipientes ab eo, quod anima esset immortalis ex natura sua, vel ex dono, & voluntate Dei suspendendo, quam fidem diximus *disp. præcedenti* fuisse necessariam esse necessitate mediæ, cum non possit credi sufficienter remuneratio Dei æterna, nisi credatur anima ipsa in æternum victura. Quid autem dicendum sit de aliis attributis Dei, ut creatoris, gubernatoris, &c. constat ex iis, quæ eo loco dicta sunt.

Dubitat Suarez in *presenti disp. 1. sect. 3. n. 3.* an in statu legis naturæ esset obligatio credendi de æternitate penarum, quod ipse dubium iudicat propter imperfectionem illius statas, licet per se loquendo probabilem putet partem sufficientem: quam ego proculdubio veram existimo: quia fides sola pœnæ temporalis non sufficeret moraliter loquendo, ad coercendam licentiam peccandi in natura corrupta, & ad continentos homines in perfecta obsequantia totius legis naturalis. Vnde in veteri etiam testamento æternitas pœnæ credebatur, utique non nisi ex reuelatione Dei, quæ habebatur per traditionem perpetuam. *Isaia 33. Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante? Quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* & cap. vii. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.* *Iudith. 16. dabit enim ignem, & vermes in carnes eorum, ut vranur, & sentiant osque in sempiternum.* Quo etiam sensu intelligi solet illud Ecclesiastes 11. *si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.* Et quidem cum crederent impium, non posse ad vitam ingredi, & vnumquemque iudicandum esse secundum opera, quæ in hac vita gessit, non poterant credere, penam impiorum habitum

habitu finem, ut tandem aliquando impij ad requiem transirent: alioquin idem credidissent de diabolo, aliquando à pœna soluendum, & beatum futurum; quam ignorantiam, adeo crassam non possumus fidelibus legis antiquæ tribuere.

Dubitat etiam secundò Suarez n. 4. de fide resurrectionis, quia hæc fides nec ita est per se necessaria, nec expressè, aut distinctè in lege naturæ omnibus proponebatur. Ego tamen in primis non dubito, quod Deus hunc etiam articulum in eo statu reuelauerit: Nam Iob, qui extra legem scriptam erat, satis distinctè & expressè resurrectionis fidem profitebatur, vt constat ex verbis illis cap. 19. *Scio, quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra resurrectionis sum, & rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum, &c.* & Machabei pueri firmissimè eandem fidem profitebantur Machab. 2. cap. 7. *Rex mundi defunctos nos pro suis legibus in æternæ vitæ resurrectione suscitabit.* Et rursus tertius frater, cum lingua, & manus ei amputarentur, dicebat: *E Cælo ista possideo, sed propter Dei legem nunc hæc ipsa despectio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero.* Et quartus itidem repetebat: *Potius est ab hominibus morti datos sperare à Deo, iterum ab ipso resuscitandos: tibi enim resurrectio ad vitam non erit: hoc est, ad vitam beatam.* Quam nimirum fidem à beata eorum matre didicerant dicente, *Creator, qui formavit hominis naturam, qui que omnium invenit originem, & spiritum vobis iterum cum misericordia reddet, & vitam.* Denique hanc fidem communem fuisse iustis, & fidelibus, constat ex iis, quæ in eodem lib. cap. 12. in fine dicuntur de Iuda, qui duodecim millia drachmas argenti misit Ierosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene & religiose de resurrectione cogitans (nisi enim eos, qui ceciderant, resurrectionis speraret, superfluum videretur, & vanum orare pro mortuis) & quia considerabat, quod hi, qui cum pietate dormitionem acceperant optimam haberent repositam gratiam. Quæ omnia ostendunt apertè, præcessisse Dei reuelationem de resurrectione futura, sine qua reuelatione non potuisset ita firmiter credi, quæ reuelatio per traditionem perpetuam apud fideles conservabatur. Si autem Deus eum articulum expressè reuelaret, prout fatendum videtur, eo certè animo id fecit, vt ab omnibus explicite crederetur, & hac fide, & spe resurrectionis futuræ excitarentur ad divinæ legis observantiam, & ad patientiam religiosam in laboribus vitæ præsentis: quam necessitatem huius fidei agnouerunt Apostoli, dum in symbolo hunc etiam articulum resurrectionis futuræ, necessariò ab omnibus explicite credendum proposuerunt.

Dubitat tertio de peccato originali, an fides explicita illius fuerit tunc necessaria. Granado in præfati controuersia 1. tract. 10. disp. 3. n. 3. dicit, debuisse credi saltem notitia aliqua confusa, vitiata esse naturam humanam, & indigere aliquo remedio etiam in paruulis. P. Suarez ubi supranum. 4. & alij cognitionem etiam explicitam necessariam fuisse dicunt: quod ego etiam per se loquendo, verum puto. Deus enim non solum manifestauerat vitium aliquod naturæ in confuso, sed maculam spirituales peccati à posteris Adæ contrahendam: quod totum ex Dei reuelatione credebatur, vt constat ex cap. 6. Osee, ubi de Adæ posteris dicitur: *ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prauaricati sunt in me;*

id est, in paradiso, vt exponit Hieronymus ibi, & Paulus id etiam explicuit dicens, *Omnes in Adam peccauiss.* Et clariùs id professus est Iob intra cancellos legis naturæ existens, dum capite 14. dixit: *nemo mundus à sordibus, neque infans, cuius est vnus Dei vita super terram,* vt legunt Septuaginta, vel iuxta nostram vulgatam: *quis enim mundus à sordibus? at nemo, et si vnus dies sit vita eius super terram.* Et David psal. 50. *Eccce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Vbi, vt notauit S. Thomas 1. 2. quest. 81. art. 2. ad 1. Scripturarum more numerus pluralis pro singulari positus est; seu, vt alij volunt, quia peccatum originale continet virtute alia peccata, quorum est radix: nec potuit loqui David de peccatis suorum parentum in eius generatione commissis, vt notauit idem S. Thomas 4. contra gentes cap. 50. cum David ex legitimo matrimonio, & ex piis, ac honestis parentibus natus sit, in quibus matrimonij legitimus vltus peccatum non erat.

Accedit, quod post peccatum Adæ necessarium erat etiam pro paruulis remedium, vel circumfessionis, vel legis naturæ à Deo institutum ad delendum peccatum originale: ergo debebant homines habere noticiam illius mali, ad cuius remedium necessarium erat illud Sacramentum. Quod quidem probat, non solum in confuso, sed in particulari præceptam fuisse noticiam peccati: non enim sciebant solum fideles, posteros esse vitiatos præscindendo à vitio, & damno originali, & spirituali; quia experientia ipsa constabat per Sacramentum illud paruulis applicatum nullo prius corporali, & visibili malo, vel contagio eos liberari, sed obnoxios adhuc manere morti, morbis, & aliis omnibus malis, & calamitatibus, ac miseriis corporalibus, sicut pueros alios, quibus tale remedium non applicabatur: credebant ergo esse remedium contagij, & morbi inuisibilis, & spiritualis à quo inuisibiliter liberarentur. Adde, necessariam tunc fuisse saltem ex præcepto fidem vnus mediatoris, & redemptoris venturi; non autem debebat credi venturus ad mortem corporalem auferendam, vel alias miseras temporales. Ergo ad viuificandos homines vita spirituali, quam per Adæ peccatum amiserant; Dixi tamen per se loquendo necessariam fuisse hanc fidem de peccato originali, quia per accidens ratione ignorantia, & imperfectionis illius status, potuit saltem in aliquibus remanere sine culpa notitia valde confusa ruinæ spiritualis contractæ, præsertim cum tota ea reuelationis notitia traditione potissimum & doctrina per manus tradita conferuaretur, prout etiam fatetur Suarez loco citato.

Quartò. Dubitari potest, an sicut exigebatur fides explicita de Deo creatore huius vniuersi, sic etiam deberet explicite credi, quod non ab æterno, sed in tempore illud condidisset. Negat Granado ubi supra num. 3. & Suarez disput. 13. sect. 4. numero 6. esse, vel fuisse obligationem præsertim grauem de hoc articulo explicite credendo, non enim videtur adeò necessarius. Bases verò in præfati quest. 2. art. 8. dicit incertum esse, licet ipse probabilius putet debere explicite credi creationem in tempore, ego tamen percipere non possum, quomodo posset stare fides de natura humana vitiata in vniuersum per culpam originalem sine notitia primi hominis, à quo tota humana natura procedit, & in quo tota vitiata fuit.

56

57

An etiam tunc deberet explicite credi mundum non esse conditum ab æterno, sed in tempore?

fuit. Si autem perueniatur ad vnum primum hominem, iam non fuerunt generationes humanæ ab æterno, sed incipere debuerunt in tempore determinato.

58 Denique his omnibus addenda est fides mediatoris venturi, quæ esto non fuerit necessaria necessitate mediæ; necessitas tamen præcepti non videtur neganda non solum in lege scripta, in qua notitia clarior erat, & omnia sacrificia, & cæremoniæ illius legis Christum significabant, & promittebant, sed etiam in statu legis naturæ, in qua omnes etiam gratiæ conferebantur intuitu Christi venturi & propter eius merita, & ideo ab ipso initio voluit Deus hac spe redemptoris futuri fouere fidem hominum, & eorum spem, quam saltem necessitatem præcepti significant plura loca, quæ adducta sunt *dispr. præcedenti*, dum ageremus de fide necessaria necessitate mediæ. Eodem modo necessaria erat necessitate præcepti fides de efficacia Sacramenti, quod datum fuerat in eo statu in remedium peccati originalis, quodcumque illud esset: quia eo ipso, quod institutum fuit à Deo, ut medium necessarium ad salutem saltem paruulorum, voluit, quod omnes haberent notitiam illius mediæ, ut possent quando oportere, illud adhibere. Vnde idem credo de efficacia pœnitentiæ, & contritionis, & de eius necessitate ad salutem post peccatum mortale: nam sicut nunc est obligatio ad fidem de baptismo, & de eius necessitate, eo quod sit institutus à Deo ut medium necessarium ad salutem, ita propter eandem rationem videtur idem dicendum de notitia contritionis & necessitatis illius. Nam sicut baptismus ex libera institutione Dei habet talem efficaciam; ita contritio eam habet ex institutione libera Dei, qui, ut suppono ex dictis in tomo de pœnitentia, potuit non dare hanc efficaciam contritioni, ut ea posita condonaretur peccatum, sicut potuit etiam minus exigere ad illud condonandum, sicut nunc de facto posita sola attritione cum sacramento Baptismi, vel Pœnitentiæ confert primam gratiam. Oportuit ergo in lege etiam naturæ credere efficaciam, & necessitatem contritionis ad expianda peccata, & quid Deus circa hoc statueret.

59 Iam verò in lege scripta fatendum est fuisse ex præcepto necessariam fidem aliorum etiam obiectorum: nam licet non omnia, quæ Deus in eo statu reuelauit, ita pertinerent ad omnes, ut à singulis exigeretur notitia, & fides explicata; multa tamen erant, quæ ad omnes pertinebant, & quorum fides explicata à singulis exigebantur. Et quidem Suarez *vbi supra num. 5. & 6.* vult, non fuisse peculiare præceptum in lege scripta de fide explicata, quæ non esset de aliquo obiecto operabili, quod in ea lege præciperetur, ut de circuncisione, de sacrificiis specialibus, &c. pro quo affert S. Thomam in *præsentia quæst. 16. art. 1.* Sed ibi S. Thomas nihil dicit, cum iam ibi non agat de fide & de re ipsa negari non potest, quod in statu legis scriptæ necessaria esset ex præcepto fides aliquorum obiectorum, quæ non erant operabilia, ut de exitu filiorum Israël ex Egypto, cuius notitia, & mirabilium, quæ tunc Deus fecit volebat Deus permanere semper in populo illo, iuxta illud psalmi 77. *Quanta mandauit Patribus nostris nota facere ea filiis suis. Filij qui nascentur, & exsurgent & narrabunt filiis suis, & alibi sæpè.* Erit autem quæstio de vocibus, an hæc fides dici possit aliquo modo de obiecto operabili, quate-

nus conducebat ad melius exercenda sacrificia, & cæremonias præceptas, per quas representabatur memoria illorum beneficiorum præceptorum: hoc enim sensu etiam fides Trinitatis, & incarnationis poterit apud nos dici de obiecto operabili, quatenus conducit ad melius exercenda Sacramenta, & sacrificia legis euangelicæ, in quibus mysterium Trinitatis, aut incarnationis exprimitur, vel supponitur. Negari etiam non potest fuisse tunc necessariam necessitate præcepti vltra fidem, quæ exigebatur in lege naturæ, fidem etiam explicitam de institutione eorum sacrificiorum, Sacramentorum, & rituum, quorum obseruatio omnibus præcipiebatur. Lex enim Dei, cum vniuersalis esset, ad hoc lata fuerat, ut omnibus intimeretur, & ab omnibus acceptaretur, & per consequens, ut omnes notitiam haberent legis illius à Deo latæ. Ad quem etiam finem puto, necessariam tunc fuisse ex præcepto fidem de lege ipsa decalogi à Deo Moyse data, cuius præcepta, licet maiori ex parte essent contenta in lege naturæ, voluit tamen Deus specialiter eadem præcepta promulgare, ut maiorem haberent auctoritatem apud illum populum, & firmius retinerentur, cum lumen naturæ potuisset sibi relictum facile in multis illorum errare, vel certe laborare ignorantia culpabili, prout notauit etiam Suarez *vbi supra n. 4.* voluit quippe Deus Magister specialis esse populi illius in iis omnibus, quæ ad salutem ei necessaria erant, ut vel sic ex fide viveret, & operaretur ea omnia, quæ ad salutem consequendam, vel augendam conducere poterant iuxta illud psalmi 147. *qui annuntiat verbum suum Iacob, instituit, & iudicia sua Israel.* Extent contra legem tanto apparatu à Deo latam, & in duas tabulas reductam, suoque digito exaratum, ad hunc finem ita fuisse promulgatam solemniter, ut ab omnibus Israëlitis compendiosè teneretur, & religiose obseruaretur, quod sine illius fide fieri non potest.

SECTIO IV.

Quorum obiectorum fides explicata necessaria sit ex præcepto in lege euangelica.

Certum est, necessariam in primis esse ex præcepto fidem explicitam illam, quæ est necessaria ex necessitate mediæ ad salutem, de qua dictum est *dispr. præced.* quia ut sæpè diximus, media necessaria ad salutem, quæ à nobis pendet, necessaria etiam sunt necessitate præcepti, quo quis tenetur salutem propriam procurare, & media omnia apponere ad eandem salutem necessariam. Vltra hæc etiam aliqua ex præcepto omnibus fidelibus credenda vel scienda proponuntur, de quibus quæ, & qualia sint, variæ sunt doctorum sententiæ.

Prima sententia refertur eorum, qui dicant, præceptum sufficere Christiano in communi credere ea omnia, quæ ecclesia catholica credit, licet non defendat ad particularia. Pro hac sententia D. Thomas, Sanchez *lib. 2. in Decalogum cap. 3. num. 3.* & alij communiter referunt aliquos Canonistas, Innocentium, Ioannem Andream, Abbatem, Hostiensensem, Imolam, Ananiam, Baldum, Zanchiensem, Summam Rosellam, in qua verbo fides